

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Guidelines for Developing Desirable Graduate Characteristics in the
21st Century of Bachelor of Political Science Students Faculty of
Humanities and Social Sciences Surin Rajabhat University

วันชัย สุขตาม¹ จิรายุ ทรัพย์สิน² สิริพัฒน์ ลาภจิตร์³ ศศิธร ศูนย์กลาง⁴ นพฤทธิ์ จิตรสายธาร⁵
อธิมาทร เพิ่มพูน⁶

Wanchai Suktam, jirayu Supsin, Siriphat Larpjit, Sasithon Soonklang,
Nopparit Chitsaitarn, Athimat Permpoon

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ คณบดี รองคณบดี ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณาจารย์ในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ประธานคณะกรรมการบริหารนักศึกษา ตัวแทนนักศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครองนักศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพรรณนารายละเอียด ดีความ และอธิบายความ

Received: 2022-10-19 Revised: 2022-11-15 Accepted: 2022-11-16

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University Corresponding Author e-mail: wanchai2526@srnu.ac.th

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University

⁴ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University

⁵ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University

⁶ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์ คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักในคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เคารพกฎระเบียบของ สังคม ข้อบังคับขององค์กร และเคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 2) ด้านความรู้ มีความรู้ ความเข้าใจหลักการและทฤษฎีที่สำคัญใน เนื้อหารัฐศาสตร์ สามารถพัฒนางานวิชาการ และวิชาชีพด้านรัฐศาสตร์ เพื่อตอบสนองความ ต้องการ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองในด้าน วิชาชีพและวิชาการได้อย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์ปัญหา อธิบายผลกระทบทางเศรษฐกิจ และ สามารถนำความรู้และเครื่องมือทางรัฐศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา และสามารถบูรณาการ ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) ด้านทักษะทางปัญญา คิดอย่างมี วิจารณญาณ และมีการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้น ศึกษา และประเมินภาวะทางเศรษฐกิจ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาชุมชนอย่างสร้างสรรค์ สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหา ทางวิชาชีพทางรัฐศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ 4) ด้าน ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบในงานที่ทำ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น มีภาวะความเป็นผู้นำ และเป็นผู้ตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มในการพัฒนา ปรับปรุงผลงาน และแก้ไขสถานการณ์ได้ด้วยแนวคิดและวิธีการของตนเอง และ 5) ด้านทักษะการ วิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในปัจจุบันเพื่อใช้ในงานได้ สามารถวิเคราะห์ ประมวลผล และแปลความหมายข้อมูล ข่าวสารที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการสื่อสารอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการพัฒนา; คุณลักษณะบัณฑิต; ศตวรรษที่ 21; หลักสูตร รัฐศาสตรบัณฑิต

Abstract

The purpose of this research was to study the guidelines for developing desirable graduate characteristics in the 21st century of Bachelor of Political Science students. Faculty of Humanities and Social Sciences Surin Rajabhat University Use a qualitative research methodology. by in-depth interview It is a tool for collecting information. The key information providers were Dean, Associate Dean, Chairperson of the Bachelor of Political Science Program. Faculty in Bachelor of Political Science Program Chairman of the Student Council student representative Qualified graduate users and student parents by using a specific selection method. and using content analysis techniques to describe, interpret and explain. The results of the research

revealed that the guidelines for developing desirable graduate characteristics in the 21st century of Bachelor of Political Science students Faculty of Humanities and Social Sciences Surin Rajabhat University: 1) morality and ethics, awareness of values and virtues, ethics, sacrifice and honesty, discipline, punctuality and responsibility to oneself and society. respect the rules of society Articles of Association and respect the rights and listen to the opinions of others as well as respecting the values and dignity of human beings 2) Knowledge, having knowledge and understanding of important principles and theories in political science content. able to develop academic work and the political science profession to meet the needs and social change appropriately as well as being able to continually develop themselves in professional and academic fields can analyze problems explain the economic impact and can apply knowledge and tools in political science applied to solve problems and able to integrate the knowledge of political science with other related sciences 3) Intellectual skills think critically and systematically thinking, able to search, interpret and assess economic conditions for constructive solutions to community problems. Able to apply knowledge and skills appropriately to solving professional problems in political science and learn more regularly 4) on interpersonal skills and responsibility Responsible for the work done both for oneself and others have leadership and be an effective follower have the initiative to develop improve work and solve situations with their own ideas and methods; and 5) skills in numerical analysis, communication, and the use of information technology. Have skills in using current information technology for use in the job. Able to analyze, process and interpret statistical numerical information. or math able to communicate effectively and can use information technology or new innovations for use in proper communication

Keywords: Development Guidelines; Graduate Attributes; 21st century; Bachelor of Political Science Program

บทนำ (Introduction)

โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์การเปลี่ยนแปลงของโลกก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเมืองของทุกประเทศ ส่งผลให้โลกเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างรวดเร็ว เป็นโลกไร้พรมแดน โดยการศึกษาเป็นเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน (UNESCO, 2011 Cited in Office of Education Council, 2014) จากโลกที่เปลี่ยนแปลงสู่ยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลให้ระบบ

การศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลกต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาฝึกฝนทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทำให้เยาวชนเป็นผู้ที่คิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจอย่างถูกต้องมีคุณธรรมจริยธรรม และร่วมกันสร้างสรรค์พัฒนาความเจริญในด้านต่าง ๆ ให้แก่สังคมทุกระดับ การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นมิติใหม่ของวงการการศึกษา (Sinthapanon, 2015) ดังที่บัญญัติว่าด้วยการจัดการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ (UNESCO) คือ การเรียนรู้เพื่อรู้ทุกสิ่งอย่าง (Learning to Know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติ (Learning to Do) การเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิต (Learning to live with the Others) และการเรียนรู้เพื่อให้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ (Learning to Be) (Panich, 2012) การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาตนรอบด้านเพื่อสร้าง 3 L คือ Student Learning, Teacher Learning และ Systems Learning เชื่อมโยงกับสังคมเป็น Change and Learning Management (Dechakup, 2017) จากการเรียนรู้นำไปสู่ประสบการณ์จริง เป็นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการสร้างค่านิยมต่อสังคม จึงจะส่งผลให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจเลือกอย่างชาญฉลาด และสามารถแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในทุกสถานการณ์ได้ซึ่งกระบวนการพัฒนาดังกล่าวนี้ คือ วิธีการเรียนรู้ที่สะท้อนให้เห็นถึงการคิดอย่างเป็นระบบและการทำงานอย่างมีทักษะ การปฏิรูปการเรียนรู้ให้บุคลากรทุกฝ่ายในระดับการศึกษาและการศึกษาทุกประเภทเป็นผู้เรียน (Learner) เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้และสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้คนไทยเป็นคนเก่งที่สุดต่อไป (ระพีพัฒน์ หาญโสภณ, 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ซึ่งได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาจะต้องผลิตบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขาต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดประชุมเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมผลิตบัณฑิตไทยในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบัณฑิตศึกษาของไทยให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะสอดคล้องตามความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565 ได้กำหนดเป้าหมายของกรอบ คือ การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสู่ตลาดแรงงานและพัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ รวมทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย การศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงเป็นหนึ่งในตัวจักรสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าวได้ โดยการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพตามความต้องการของสถานประกอบการ คนพร้อมทำงาน มีความรอบรู้ในทุกด้าน มีทักษะปฏิบัติในระดับสูง ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และทักษะในการสื่อสารที่ดี เป็นต้น

คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 นั้น บัณฑิตต้องเป็นผู้มีความรอบรู้รอบด้าน มีหลักคิดทางวิชาการ มีความรู้ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์ความรู้ในการปฏิบัติงานให้ทันต่อเหตุการณ์เกี่ยวกับโลกศตวรรษที่ 21 ได้ รวมทั้งมีทักษะการคิด ทักษะการดำรงชีวิตภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ทักษะการเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ทักษะในการสืบหาข้อมูล การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีเรียนรู้ผ่านสื่อ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น อย่างไรก็ตามการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แม้จะมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบันก็ยังพบจุดอ่อนในหลายประเด็น ประกอบด้วย ปัญหานโยบายของรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังไม่มี ความแน่นอนเกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรเอกชนและ ผู้ประกอบการในการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอนขาดความทันสมัย ไม่ มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้เท่าทันกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งจากรายงานเกี่ยวกับการศึกษาไทย โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา ได้กล่าวถึง ปัญหาในการดำเนินงานเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนากำลังคนไว้อย่างน่าสนใจ คือ 1) ผู้จบการศึกษาใหม่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามลักษณะงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ต้องนำไปฝึกอบรม อีกอย่างน้อย 3-6 เดือน 2) กำลังคนที่ผลิตขาดคุณลักษณะด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นอย่าง เพียงพอ เช่น ทักษะด้านการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และ ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ความรู้ในการประยุกต์ใช้ตัวเลข ทักษะการคำนวณพื้นฐาน 3) กำลังคนที่ผลิตขาดคุณลักษณะที่สำคัญบางประการ เช่น การคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การแก้ปัญหาในงาน การทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบในงาน ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความขยัน และภาวะผู้นำ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

ดังนั้น จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตร รัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์” เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตร บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นำไปสู่การพัฒนา คุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ให้ตรงจุดและก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุดเกิดประโยชน์ในภาพรวมของมหาวิทยาลัยและผู้เกี่ยวข้องโดย ส่วนรวมอย่างครอบคลุมทั่วถึงและสิ่งที่สำคัญยิ่งที่สุดจากประเด็นต่าง ๆ นั้นก็คือ “ผลลัพธ์ (Out Come)” ที่เกิดจากการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มา กำหนดเป็น ยุทธศาสตร์ (Strategic) เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยสามารถบูรณา การเรียนการสอนได้อย่างลงตัวก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพด้านการเรียน การสอน การวิจัย

การบริการวิชาการ และองค์การด้านการศึกษิต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อบรรลุถึงผลลัพธ์ของการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้ท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการบูรณาการระเบียบวิธีที่หลากหลาย เพื่อที่จะนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ประเภทเอกสารและหลักฐาน (Documentary)

ผู้วิจัยได้กำหนดการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อให้มีความครอบคลุมถึงประเด็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 2 วิธีการ ได้แก่

1.1.1 การสร้างกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

1.1.2 การสร้างกรอบแนวคิดเชิงสำรวจ ด้วยการศึกษานำร่อง (Pilot Study) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการสัมภาษณ์พูดคุยเชิงลึกอย่างไม่เป็นทางการจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง (The Critical Incident Technique) และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

1.2 ประเภทผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Human)

ผู้ทรงคุณวุฒิได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสัมภาษณ์พูดคุยเชิงลึกอย่างไม่เป็นทางการจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง (The Critical Incident Technique) และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ได้แก่ นักวิชาการ ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาด้านการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 20 คน ได้แก่

1.2.1 คนบดี จำนวน 1 คน

- 1.2.2 รองคณบดี จำนวน 1 คน
- 1.2.3 ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 คน
- 1.2.4 คณาจารย์ในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต จำนวน 5 คน
- 1.2.5 ประธานคณะกรรมการบริหารนักศึกษา จำนวน 1 คน
- 1.2.6 ตัวแทนนักศึกษา จำนวน 5 คน
- 1.2.7 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 2 คน
- 1.2.8 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน
- 1.2.9 ผู้ปกครองนักศึกษา จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2.1 การศึกษาวิจัยเอกสาร โดยใช้หลักการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร เป็นการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการสังเคราะห์ความลงตัวของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาสังเคราะห์ในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แล้วนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามภายใต้คำแนะนำและคำปรึกษาของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ จัดทำเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับการศึกษานำร่องของการศึกษาและการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

2.2 การศึกษาภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์พูดคุยเชิงลึกอย่างไม่เป็นทางการที่ครอบคลุมถึงประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง (The Critical Incident Technique) และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาและการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลบริบทของบัณฑิตอันพึงประสงค์และแนวทางการพัฒนา รวมถึงปัญหาและอุปสรรค

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2565 – เดือนสิงหาคม 2565 โดยจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์พูดคุยเชิงลึกอย่างไม่เป็นทางการด้วยตนเอง โดยดำเนินการดังนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นการเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปีและปีเอกสารเผยแพร่ แผนปฏิบัติการประจำปีของหลักสูตรฯ ซึ่งสามารถสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์ของหลักสูตรฯ นั้น ๆ

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์พูดคุยเชิงลึกอย่างไม่เป็นทางการดำเนินการโดยขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ไปติดต่อกับกลุ่มเป้าหมาย หลักจากที่ได้รับอนุญาตแล้ว ก็จะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามแผนที่ระบุไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคทฤษฎี จากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พรรณนารายละเอียด ความหมาย และอธิบายความ โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analysis Induction)

4.3 การสังเคราะห์ข้อมูล ทำการสังเคราะห์ความลงตัวของเนื้อหา และทำการตรวจสอบกรอบความคิด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและมีน้ำหนักในการนำไปสู่การวิเคราะห์ จากการวิจัยเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทการวิจัย ประกอบกับการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต จากการศึกษาภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์พูดคุยเชิงลึกอย่างไม่เป็นทางการจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 แล้วนำมาสรุปสาระสำคัญ ประเด็นความเห็น และข้อความสำคัญขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหรือแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาใช้ยืนยันความถูกต้อง หลังจากนั้นผสมผสานข้อมูลเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงสำรวจเข้าด้วยกัน เพื่อทำการคัดเลือกตัวแปรด้วยการยึดรากทฤษฎีเป็นหลัก หลังจากนั้นก็นำข้อมูลจากภาคสนามมาสนับสนุนและสังเคราะห์กรอบแนวคิดในเชิงทฤษฎีให้สมบูรณ์มากขึ้น โดยการสังเคราะห์ แยกแยะผลการวิจัย แล้วจัดหมวดหมู่ใหม่ให้เห็นปัจจัยเชิงสาเหตุและผลที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 เป็นสมการโครงสร้างเชิงทฤษฎี โดยอาศัยหลักการเหตุผลสัมพันธ์ตามลำดับการเกิดก่อนหลัง (Birth Order) ของปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรง และโดยอ้อมต่อการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผลการวิจัย (Research Results)

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์” เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยใช้แนวคิดตามคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. **ด้านคุณธรรม จริยธรรม** พบว่า นักศึกษาตระหนักในคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เคารพ

กฎระเบียบของสังคม ข้อบังคับขององค์กร และเคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

2. ด้านความรู้ พบว่า นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหา รัฐศาสตร์ สามารถพัฒนางานวิชาการ และวิชาชีพด้านรัฐศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพและ วิชาการได้อย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์ปัญหา อธิบายผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสามารถนำ ความรู้และเครื่องมือทางรัฐศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา และสามารถบูรณาการความรู้ ทางด้านรัฐศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านทักษะทางปัญญา คิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีการคิดอย่างเป็นระบบ พบว่า นักศึกษาสามารถสืบค้น ศึกษา และประเมินภาวะทางเศรษฐกิจเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาชุมชนอย่าง สร้างสรรค์ สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหาทางวิชาชีพทางรัฐศาสตร์ได้อย่าง เหมาะสม และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ พบว่า นักศึกษามีความ รับผิดชอบในงานที่ทำ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีภาวะความเป็นผู้นำ และเป็นผู้ตามได้อย่างมี ประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มในการพัฒนา ปรับปรุงผลงาน และแก้ไขสถานการณ์ได้ด้วยแนวคิด และวิธีการของตนเอง

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันเพื่อใช้ในงานได้ สามารถวิเคราะห์ ประมวลผล และแปลความหมายข้อมูลข่าวสารที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ สามารถ สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือนวัตกรรมใหม่ๆเพื่อใช้ในการ สื่อสารอย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์ ตามคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ผู้วิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม จากผลการสัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการศึกษาและด้านการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ด้าน คุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นักศึกษาตระหนักในคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เคารพกฎระเบียบของ

สังคม ข้อบังคับขององค์กร และเคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่า และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างราบรื่น และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกาญจน์ โพธิ์เขียว เนตร โพธิ์เขียว และอภิญญา หนูมี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ บัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศในเขต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) สถาบันบริการสารสนเทศในเขตกรุงเทพมหานคร มีความต้องการบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ จำนวน 114 คน และมีแผนรับในปี 2560 มากที่สุด จำนวน 82 หน่วยงาน นอกจากนี้ยังพบว่าหน่วยงานมีแผนรับบัณฑิตแต่ไม่ระบุปีงบประมาณ จำนวน 42 หน่วยงาน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่มีความต้องการรับบรรณารักษ์ 2) คุณลักษณะปัจจุบันของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ 1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 3. ด้านความรู้ 4. ด้านทักษะทางปัญญา และ 5. ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แต่หน่วยงานต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ 1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2. ด้านความรู้ 3. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 4. ด้านทักษะทางปัญญา และ 5. ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นอันดับสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Napassawan, Niranart, Srisuda, and Dherisa (2019) Prapapun and Naowanit (2016) และ Plearnpis (2016) การที่บัณฑิตพยาบาลมีผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมสูงนั้นเกิดจากการปลูกฝังจิตสำนึกในวิชาชีพพยาบาลต้องยึดหลักจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงานเพราะเป็นงานที่ต้องปฏิบัติกับชีวิตมนุษย์ การมีสัมพันธภาพอันดีกับผู้ป่วยและผู้ร่วมวิชาชีพ จึงทำให้สถาบันการศึกษาพยาบาลตระหนักและให้ความสำคัญ และจรรยาบรรณวิชาชีพ และคนอื่น ๆ (2561 : 26-41) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ : กรณีศึกษานักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พบว่า แนวทางในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา ได้แก่ ควรส่งเสริมและพัฒนาด้านความสามัคคีและความยุติธรรมให้นักศึกษา อีกทั้งควรจัดให้มีกิจกรรมทางด้านการเมือง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการยอมรับฟังเสียงส่วนใหญ่

2. ด้านความรู้ จากผลการสัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา และด้านการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ด้านความรู้ ของ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สุรินทร์ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหารัฐศาสตร์ สามารถพัฒนางานวิชาการ และวิชาชีพด้านรัฐศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพและวิชาการได้อย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์ปัญหา อธิบายผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสามารถนำความรู้และเครื่องมือทางรัฐศาสตร์ มาประยุกต์ในการแก้ปัญหา และสามารถบูรณาการความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ กับศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ตลอดจนภาษาและการสื่อสาร ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องเรียนรู้เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมานพร รูปใหญ่ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ด้านความรู้ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพลินพิศ ศิริสมบุรณ์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ประจำปีการศึกษา 2556 - 2557 (รุ่นที่ 15) ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยภาพรวมของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวันชัย สุขตาม, จิรายุ ทรัพย์สิน และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์ (2563) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ การสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเคารพในศักดิ์ศรี ความเสมอภาค และเสรีภาพของบุคคลอื่น การให้ความเคารพใน กติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการ ปกครอง การมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นตนเอง การมองโลกในแง่ดีการรู้จักการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในเชิงสร้างสรรค์ และการไม่มีจิตใจเป็นแบบอำนาจนิยม

3. ด้านทักษะทางปัญญา จากผลการสัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาด้านการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ด้านทักษะทางปัญญา ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นักศึกษาสามารถสืบค้น ตีความ และประเมินภาวะทางเศรษฐกิจเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาชุมชนอย่างสร้างสรรค์ สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหาทางวิชาชีพทางรัฐศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะทางปัญญาไปพร้อมกับคุณธรรม จริยธรรมและความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ตลอดจนภาษาและการสื่อสาร ในขณะที่การเรียนการสอนนักศึกษา หลักสูตรเน้นให้นักศึกษาคิดหาเหตุผล เข้าใจที่มาของสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา รวมทั้งแนวคิดในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง นักศึกษามีคุณสมบัติต่าง ๆ จากกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดทักษะทางปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vidaporn, Penwan, Waraporn, & Pramote, 2019 อธิบายได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เคยชินกับการเรียนการ

สอนแบบบรรยาย แม้ว่าวิทยาลัยพยาบาลฯ ได้มีการปรับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (learning facilitator) ปรับวิธีการสอน ออกแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นใช้คำถามกระตุ้น เน้นลงมือทำ (learning by Doing) เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-based learning) การเรียนจากสถานการณ์จริง (Simulation-based learning) การเรียนจากกรณีศึกษา (Case study) เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น อย่างตื่นตัว (Active) และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construction) ส่งเสริมให้พัฒนาพหุปัญญา (Multiple intelligences) สอนให้เข้าใจเกี่ยวกับมนทัศน์และแนวคิดที่สำคัญมากกว่าการท่องจำ กระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า มีทัศนคติที่ดี และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานซึ่งการเรียนการสอนแบบนี้เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะทางปัญญา ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาอาจต้องใช้เวลาในการปรับตัวและฝึกทักษะกระบวนการคิดใหม่ เมื่อพบกับงานใหม่ ๆ ที่ท้าทาย เพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาให้เพิ่มมากขึ้น

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จากผลการสัมภาษณ์ นักวิชาการ ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาและด้านการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นักศึกษามีความรับผิดชอบในงานที่ทำ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีภาวะความเป็นผู้นำ และเป็นผู้ตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มในการพัฒนา ปรับปรุงผลงาน และแก้ไขสถานการณ์ได้ด้วยแนวคิดและวิธีการของตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อนักศึกษาต้องออกไปประกอบอาชีพ กับบุคคลที่หลากหลาย นักศึกษาจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมานพร รูปใหญ่ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นจากกลุ่มบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตยา ฐานวรภัทร์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการ กรณีศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่พึงประสงค์ 5 ด้านจากนักศึกษาฝึกงานที่สถานประกอบการมีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จากผลการสัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาและด้านการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นักศึกษามีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใน

ปัจจุบันเพื่อใช้ในงานได้ สามารถวิเคราะห์ ประมวลผล และแปลความหมายข้อมูลข่าวสารที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการสื่อสารอย่างเหมาะสม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองให้เกิดทักษะต่าง ๆ เช่น สามารถวิเคราะห์ ประมวลผล และแปลความหมาย ข้อมูลข่าวสาร ทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ สามารถวิเคราะห์ ประมวลผล และแปลความหมาย ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นภาษาพูด ภาษาเขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมานพร รูปใหญ่ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นจากกลุ่มบัณฑิต ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนความคิดเห็นกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.17 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตยา ฐานวรภัทร์ (2555) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการ กรณีศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่พึงประสงค์ 5 ด้าน จากนักศึกษาฝึกงานที่สถานประกอบการมีความต้องการในด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย 3.43

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Bobby of Knowledge)

ภาพที่ 1 คุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ที่มา : วันชัย สุขตาม และคณะ (2565)

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ โดยสังเคราะห์จากข้อค้นพบ กระทั่งได้เป็นองค์ความรู้สำหรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คือ ตระหนักในคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เคารพกฎระเบียบของสังคม ข้อบังคับขององค์กร และเคารพสิทธิและรับผิดชอบต่อสังคมผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความรู้ ความเข้าใจหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาวิชาศาสตร์ สามารถพัฒนางานวิชาการ และวิชาชีพด้านรัฐศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพและวิชาการได้อย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์ปัญหา อธิบายผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสามารถนำความรู้และเครื่องมือทางรัฐศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา และสามารถบูรณาการความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถสืบค้น ศึกษา และประเมินค่าทางเศรษฐกิจเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาชุมชนอย่างสร้างสรรค์ สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหาทางวิชาชีพทางรัฐศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ มีความรับผิดชอบในงานที่ทำ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มี

ภาวะความเป็นผู้นำ และเป็นผู้ตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มในการพัฒนา ปรับปรุง ผลงาน และแก้ไขสถานการณ์ได้ด้วยแนวคิดและวิธีการของตนเอง และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันเพื่อใช้ในงานได้ สามารถวิเคราะห์ ประมวลผล และแปลความหมายข้อมูล ข่าวสารที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการสื่อสารอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์ ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญต่อแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต อันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ให้มีผลสัมฤทธิ์ผลต่อไป ตามลำดับดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์ ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา คุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อีกทั้งยังเป็นแนวทางแก่หลักสูตรอื่น ๆ ในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ในด้านต่าง ๆ ต่อไป ดังนี้

1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ควรพัฒนาเรื่อง ความตรงต่อเวลา รู้จักการบริหารเวลา ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น

1.2 ด้านความรู้ ควรมีการเพิ่มองค์ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ ทำงานกับสถานประกอบการภาคเอกชน จะใช้ความรู้ภาษาต่างประเทศค่อนข้างมาก อาทิ ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

1.3 ด้านทักษะทางปัญญา ควรฝึกให้นักศึกษามีทักษะสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์จาก ภาควิชาการสู่การปฏิบัติ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีความสามารถในการวางแผนและการ ตัดสินใจปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงได้

1.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ควรพัฒนาเรื่อง จิต วิญญาณของความเป็นทีม หรือการทำงานเป็นทีม และเรื่องของภาวะผู้นำ ซึ่งต้องให้ความสำคัญใน ส่วนมากขึ้น โดยมีกิจกรรมการฝึกให้แสดงภาวะผู้นำและกล้าแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะมากขึ้น

1.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมี กิจกรรมหรือโครงการที่เน้นทักษะในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ใช้เพื่อช่วยในการคำนวณและ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาติดตามคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในทุกปีการศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาในทำนองเดียวกันนี้อีก โดยเน้นความต้องการในอนาคตและใช้เทคนิค
การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤติยา ฐานวรภัทร์. (2555). *ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการ
กรณีศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะสังคมศาสตร์และศิลปะ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่.
- จิรายุ ทรัพย์สิน และคณะ. (2561). การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ
นักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์: กรณีศึกษานักศึกษา สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์”.
วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. 9(1), 26-41.
- เพลินพิศ ศิริสมบุญ. (2559). คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติของวิทยาลัยเซนต์อีส์ท์บางกอก ประจำปีการศึกษา 2556 - 2557 (รุ่นที่ 15).
วารสารวิชาการเซนต์อีส์ท์บางกอก. 4(2), 55-67.
- ระพีพัฒน์ หาญโสภณ. (2563). *การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนร่มโพธิ์
ทองธรรมวิทย์ = The Development of Learning Skills in the 21st Century for
Rompothong Dhammawit School*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วันชัย สุขตาม, จิรายุ ทรัพย์สิน และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2563). *รัฐศาสตร์: แนวคิดพื้นฐานสู่การ
ปฏิบัติในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: ก้าวใหม่ โฟร์เพช.
- วิมานพร รูปใหญ่. (2555). *การศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์*.
รายงานผลการวิจัย. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศิริกาญจน์ โพธิ์เขียว, เนตร โพธิ์เขียว และอภิญา หนูมี. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
บัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศตามความคิดเห็นของสถาบันบริการสารสนเทศใน
เขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสารสนเทศ*. 16(1), 199-214.
- Narumol, L., Saranit, B., & Sujira, V. (2019). The Quality of Graduated Nurses in
Bachelor of Nursing Science Program, Boromarajonani College of Nursing,
Changwat Nonthaburi. *Mahasarakham Hospital Journal*. 16(3), 43 – 52.

- Plearnpis., S. (2016). Characteristics of Graduates According to Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF: HEd) in Southerst Bangkok college, 2013-2014 (BATCH # 15), *SOUTHEAST BANGKOK JOURNAL*. 2(2), 55 - 67.
- Prapapun, P., & Naowanit, P. (2016). Satisfaction of the Employers Toward Competencies for Graduate Nurses, Policenursing College. *Journal of the Police Nurses*. 8(1), 136 -144.
- Sinthapanon, S. (2015). *Learning management of modern teachers to improve the skillsof learners in the 21st century*. Bangkok: 9119 Technical Printing Limited Partnership.
- Vidaporn, D., Penwan, K., Waraporn, V., and Pramote, H. (2019). The Desired Characteristics of Graduate for Thailand Qualifications Framework and Identities of Graduates in Bachelor of Nursing Science Program from Boromarajonani College of Nursing, Bangkok as Perceived by their Supervisors. *Journal of Boromarajonani College of Nursing*. 35 (1), 252-263.